

Wpłynęło dnia: 08.01.2026

Nr akt:

Ilość załączników:

Podpis:

Żyrardów, 02.01.2026 r.

Informacja o ochronie czystego powietrza i ograniczania niskiej emisji

W Żyrardowie jak również w całej Polsce walka z zanieczyszczeniami powietrza trwa już od kilku lat. Często bywało tak, że na mapach prognoz jakości powietrza Żyrardów „świecił się na czerwono” wskazując znaczne przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu. Tym samym Żyrardów znajdował się w niechlubnej czołówce gmin z najgorszą jakością powietrza w województwie mazowieckim. Jak jest teraz? Czy podejmowane działania przynoszą rezultaty?

Zacząć należy od tego jakie działania podejmuje Miasto w walce o jakość powietrza. Pierwszym z kluczowych elementów w walce o jakość powietrza było przyjęcie w listopadzie 2017 r. uchwały, w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła, w ramach ograniczania niskiej emisji na terenie Miasta Żyrardowa, dzięki której istnieje możliwość uzyskania dofinansowania, na montaż nowych ekologicznych źródeł ciepła. Wnioski o dotacje celową na wymianę źródła ciepła składane były w urzędzie miasta od 2018 r. Wprowadzona dotacja, przeznaczona jest na wymianę kotła centralnego ogrzewania zasilanego paliwem stałym, na kocioł centralnego ogrzewania zasilany gazem lub olejem opałowym. Niniejsza dotacja udzielana była w kwocie 5.000,00 zł, jednakże nie więcej niż 100% poniesionych kosztów na zakup nowego urządzenia grzewczego.

W mieście na przestrzeni obowiązywania uchwały dotacyjnej udało wymienić się w ramach gminnego programu 340 „kopciuchów” na co Miasto przeznaczyło kwotę **1 647 324,71 zł.**

Ponadto warto zaznaczyć, że na terenie Miasta Żyrardowa na przełomie 2020/2021 roku została przeprowadzona inwentaryzacja źródeł ciepła. Realizacja tego zadania pozwoliła ustalić, które tereny miasta są szczególnie narażone na wysokie stężenie smogu oraz wymagają wprowadzenia działań mających na celu ochronę zdrowia i życia mieszkańców. Wyniki inwentaryzacji wskazały obszary, w których działania naprawcze powinny mieć charakter priorytetowy. Inwentaryzacja systemów grzewczych ułatwia planowanie kolejnych działań w zakresie ograniczenia niskiej emisji i przyjęcie konkretnych rozwiązań zmierzających do osiągnięcia celu, czyli zdecydowanej poprawy jakości powietrza. Zwiększa również

skuteczność kontroli spalania paliw niedozwolonych lub odpadów. W obecnej chwili na terenie Miasta zainstalowanych jest około 800 kotłów na paliwo stałe w tym 650 kotłów bezklasowych jednak warto zaznaczyć, że jest to znacznie mniejsza liczba w stosunku do kotłów gazowych zainstalowanych na terenie naszego Miasta, których jest 6460. Jednocześnie mieszkańcy Miasta korzystają z nowoczesnych źródeł zasilania tj. pompy ciepła, których na koniec 2025 r. było zainstalowanych 187 szt.

Aby wzmocnić kwestię kontroli przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej Miasto Żyrardów w 2022 r. zakupiło drona przeznaczonego do celów kontroli palenisk domowych w Żyrardowie działanie to zostało dofinansowane z budżetu województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza 2022”. Zakupiony sprzęt wykorzystywany jest do kontroli spalania przez mieszkańców paliw niedozwolonych lub odpadów. Pozwala to Straży Miejskiej prowadzić działania uświadamiające społeczeństwo o szkodliwości spalania substancji niedozwolonych oraz na wyciągnięcie konsekwencji prawnych za spalenie substancji niedozwolonych. Zakup drona pozwala ustalić, które tereny miasta są szczególnie narażone na wysokie stężenie smogu oraz wymagają w sposób priorytetowy, wprowadzenia działań mających na celu ochronę zdrowia i życia mieszkańców. Kontrola palenisk ma duży wpływ na planowanie kolejnych działań w zakresie ograniczenia niskiej emisji i przyjęcia konkretnych rozwiązań zmierzających do osiągnięcia celu, czyli zdecydowanej poprawy jakości powietrza.

W ramach przeprowadzanych kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej Straż Miejska w Żyrardowie w 2025 roku przeprowadziła 114 kontroli w ramach których:

- w 41 przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości,
- w 73 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości, w związku z naruszeniem art. 191 ustawy o odpadach, zastosowano sankcje w postaci 9 pouczeń i 23 mandatów karnych, na łączną kwotę 5000 zł, oraz skierowano 1 wniosek o ukaranie do Sądu Rejonowego. Jednocześnie podczas kontroli udzielono 38 pouczeń, nałożono jeden mandat karany na kwotę 300 zł oraz skierowano 1 wniosek o ukaranie do Sądu Rejonowego, z art. 334 ustawy o ochronie środowiska, w związku z używaniem kotłów bezklasowych.

Warto również zaznaczyć, że dnia 14 grudnia 2018 r. na terenie Miasta została zainstalowana sieć czujników jakości powietrza składająca się z 7 sensorów. Parametry mierzone przez czujniki to: pomiar temperatury, pomiar wilgotności powietrza, pomiar ciśnienia

atmosferycznego, pomiar stężenia pyłów PM10 oraz PM 2,5. Od dnia 17 grudnia można śledzić na bieżąco poziomy zanieczyszczeń powietrza na specjalnej platformie internetowej lub pobierając darmową aplikację na IOS lub Androida. Czujniki zainstalowano na terenie Miasta Żyrardowa w lokalizacjach:

- Urząd Miasta Żyrardowa ul. Bolesława Limanowskiego 44;
- AQUA ŻYRARDÓW ul. Rotmistrza Witolda Pileckiego 25/27;
- Miejski Ogród Jordanowski ul. Władysława Reymonta 13;
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej ul. Czysta 5;
- Zespół Szkół Nr 1 ul. Bohaterów Warszawy 4;
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej – Tor Kolarski ul. Stefana Żeromskiego 13;
- Ruukki Polska ul. Jaktorowska 13

Kolejnym istotnym elementem walki o jakość powietrza było podpisanie 30 września 2021 r. przez Prezydenta Miasta Żyrardowa Lucjana Krzysztofa Chrzanowskiego porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, na mocy którego od października 2021 r. rozpoczął działanie Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu Priorytetowego „Czyste powietrze”. W ramach porozumienia konsultant programu udziela mieszkańcom Miasta informacji szczegółowych o zasadach funkcjonowania i możliwościach uzyskania wsparcia finansowego na wymianę źródła ciepła, niespełniającego norm ekologicznych (powszechnie określanego „starym kopciuchem”), na ekologiczne a także na termomodernizację. Pracownik punktu pomaga także wypełnić i złożyć wniosek o dofinansowanie a także wspiera merytorycznie beneficjentów programu podczas realizacji inwestycji, nadzorując zakup właściwych urządzeń i materiałów zgodnych z wymogami Programu jak również dostarczeniem odpowiedniej dokumentacji wymaganej przez Regulamin.

W ramach Program Priorytetowego „Czyste powietrze” dedykowanego dla właścicieli domów jednorodzinnych w roku 2025 r. złożono 11 wniosków o dofinansowanie.

W związku z podpisanymi umowami z mieszkańcami w latach 2024 i 2025 w ubiegłym roku zostało zrealizowanych 30 inwestycji w ramach, których wypłacono kwotę w wysokości 630 443,75 zł.

Aktualnie konsultant przyjmuje wnioski o płatność w budynku Kantoru. Punkt konsultacyjny czynny jest 2 dni w tygodniu w poniedziałki od 8.00 do 16.00 oraz w środę od 15.00 do 17.00.

Ponadto Miasto przystąpiło do udziału w projekcie niekonkurencyjnym pn. „Mazowsze bez smogu” związanego z utworzeniem wojewódzkiej sieci ekodoradców. Jednym z elementów programu jest zatrudnienie ekodoradcy w gminie, który wspiera mieszkańców w wymianie kotłów czy korzystaniu ze środków dostępnych na ten cel, ale jest także specjalistą wspierającym rozwój dostępności alternatywnych źródeł energii w gminie i ograniczaniu ubóstwa energetycznego. W 2024 r. Miasto podpisało umowę o partnerstwie z liderem projektu Urzędem Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego. Łączna wartość projektu wynosi 1 645 101,00 zł z czego 85% stanowi otrzymane dofinansowanie a 15% wkład własny. Zadanie to jest realizowane w perspektywie lat 2024 -2028.

Niniejszy projekt zakłada doprowadzenie do poprawy jakości powietrza poprzez zapewnienie sieci ekspertów wyspecjalizowanych w dziedzinie ochrony powietrza i energetyki, a także zapewnienie dostępu do informacji i możliwości aktywnej ich wymiany pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami zainteresowanymi i związanymi z ochroną powietrza.

W zakresie projektu znajdują się poniższe działania:

1. Doposażenie gminy w sprzęt i narzędzia kontrolne

W ramach realizacji projektu dokonano zakupu specjalistycznego sprzętu służącego do identyfikacji źródeł emisji oraz wspierającego działania kontrolne i edukacyjne, w tym:

- smogowozu, umożliwiającego prowadzenie mobilnych pomiarów oraz działań informacyjnych w terenie,
- kamery termowizyjnej, wykorzystywanej do identyfikacji strat ciepła w budynkach oraz wsparcia działań edukacyjnych,
- czujnika wilgotności, pozwalającego na ocenę jakości paliwa stałego używanego w paleniskach,
- narzędzi do poboru próbek odpadów paleniskowych.

2. Kontrole źródeł ciepła i działania interwencyjne

We współpracy ze **Strażą Miejską w Żyrardowie** realizowano działania kontrolne obejmujące:

- misje dronowe, pozwalające na wstępną identyfikację potencjalnych źródeł emisji,
- kontrole bezpośrednie w budynkach i lokalach, prowadzone przy piecach i instalacjach grzewczych.

W 2025 roku przeprowadzono łącznie **67 kontroli budynków i lokali**.

Od 2025 r. w ramach projektu „Mazowsze bez smogu” Miasto Żyrardów podpisało umowę z akredytowanym laboratorium, które przeprowadza badania popiołu w zakresie wykluczenia, bądź potwierdzenia spalania odpadów. Próbki do badań pobierane są w uzasadnionych przypadkach, podczas przeprowadzanych planowanych kontroli przez Ekodoradcę oraz Straż Miejską z nieruchomości, co do których istnieje podejrzenie spalania odpadów w domowych paleniskach. W 2025 r. w wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych pobrano **5 próbek odpadów paleniskowych**, które zostały przekazane do badań laboratoryjnych zgodnie z obowiązującymi procedurami.

Działania kontrolne miały na celu zarówno egzekwowanie przepisów, jak i pełniły funkcję prewencyjną oraz edukacyjną wobec mieszkańców.

3. Doradztwo energetyczne i wsparcie mieszkańców

Istotnym elementem pracy Ekodoradcy było bezpośrednie doradztwo skierowane do mieszkańców Miasta Żyrardowa. W 2025 roku udzielono około **70 porad indywidualnych**, obejmujących w szczególności:

- możliwości wymiany nieefektywnych źródeł ciepła na rozwiązania bardziej ekologiczne,
- poprawę efektywności energetycznej budynków i lokali mieszkalnych,
- dostępne programy wsparcia finansowego oraz warunki udziału w projektach proekologicznych.

Doradztwo miało charakter zarówno informacyjny, jak i praktyczny, dostosowany do indywidualnej sytuacji technicznej i finansowej mieszkańców.

4. Działania informacyjno-edukacyjne i promocyjne

W ramach projektu w 2025 roku zrealizowano szeroki zakres działań edukacyjnych i informacyjnych, w tym:

- nagranie oraz emisję **dwóch spotów informacyjno-edukacyjnych** poświęconych zasadom prawidłowego spalania w piecach oraz oszczędzaniu energii,
- przeprowadzenie kampanii informacyjnej we współpracy z **PGK Sp. z o.o. w Żyrardowie**, skierowanej do użytkowników źródeł ciepła na paliwa stałe,
- systematyczne działania informacyjne na stronie internetowej Miasta Żyrardowa oraz w mediach społecznościowych, dotyczące zgłaszania zmian źródeł ciepła oraz udziału mieszkańców w projekcie „Mazowsze bez smogu”,
- realizację akcji edukacyjnej dotyczącej jakości powietrza podczas **Rodzinnego Kiermaszu Świątecznego**, skierowanej do najmłodszych mieszkańców miasta oraz seniorów. Działanie to miało na celu zwiększenie świadomości ekologicznej uczestników w tematyce Czystego Powietrza,
- przeprowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej z wykorzystaniem kamery termowizyjnej, adresowanej do środowisk opiniotwórczych, promującej cele i założenia projektu „Mazowsze bez smogu”.

5. Podsumowanie

Realizacja działań w 2025 roku przyczyniła się do:

- wzmocnienia potencjału kontrolnego gminy w zakresie ochrony powietrza,
- zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców,
- skuteczniejszego przeciwdziałania zjawisku spalania odpadów,
- promocji działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej i ograniczenia niskiej emisji.

Działania Ekodoradcy stanowiły istotny element lokalnej polityki proekologicznej Miasta Żyrardowa i wpisywały się w cele projektu „Mazowsze bez smogu”.

Wyniki analiz pomiarów stężeń zanieczyszczeń, wykonywanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wskazują na systematyczną poprawę jakości powietrza, zwłaszcza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w Żyrardowie. Warto zaznaczyć, iż ostatnia wydana Roczna Ocena Jakości Powietrza za rok 2024 rok nie wykazała również przekroczeń

stężeń pyłów zawieszonych w Żyrardowie. Ocenę jakości powietrza za rok 2025 poznamy w maju bieżącego roku.

Walka z zanieczyszczeniem powietrza to zadanie, które wymaga kompleksowego podejścia. Tylko dzięki łączeniu różnorodnych działań, możemy skutecznie poprawić jakość powietrza w Mieście i zadbać o zdrowie mieszkańców i min. dzięki współpracy właśnie z naszymi mieszkańcami walka ta jest możliwa co więcej przynosi oczekiwane rezultaty w postaci sukcesywnej poprawy jakości powietrza.

Na rok 2026 r. przewidziane są dalsze działania edukacyjne i kontrolne na terenie Miasta. Planowane działania obejmują:

- zakup specjalistycznego mobilnego narzędzia do obszarowego pomiaru jakości powietrza,
- przeprowadzenie **kontroli źródeł ciepła** na terenie gminy,
- udzielanie **porad indywidualnych dla mieszkańców** w zakresie wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji oraz dostępnych form wsparcia finansowego,
- udzielenie **porad dotyczących ubóstwa energetycznego**, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw domowych zagrożonych wzrostem kosztów energii,
- organizację i realizację **7 akcji edukacyjnych** skierowanych do mieszkańców, dzieci i młodzieży, promujących postawy proekologiczne i wiedzę na temat ochrony powietrza,
- prowadzenie **bezpłatnych audytów energetycznych** oraz **darmowych przeglądów kominiarskich**,
- wykonywanie **badania budynków kamerą termowizyjną** w celu identyfikacji strat ciepła i wskazania możliwości poprawy efektywności energetycznej.

Powyższe działania mają na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, poprawę efektywności energetycznej budynków oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Dyrektor Wydziału
Ochrony Środowiska i Gospodarki
Energii
Dagmara Pociąg

Prezydent Miasta Żyrardowa
Artur Koczewski

Prezydent Miasta Żyrardowa
Łukasz Krzysztof Chrzastowski